

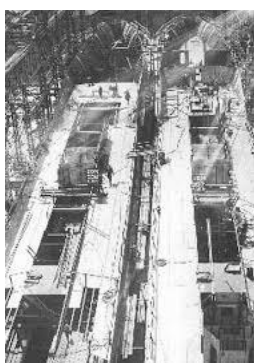
Admiraal Tjerk Hiddes

Sexbierum, 6 augustus 1622

Vlissingen, 6 augustus 1666

Door Frits Rohling

In de woelige tijden van de dertiger jaren in de 20ste eeuw geeft de Nederlandse regering toestemming om twee torpedobootjagers te bouwen die zouden behoren tot de "Gerard Callenburgh" klasse. De kiellegging voor beide schepen vindt plaats in 1938 op de scheepswerf van de RDM met, onder bouwnummer RDM-207, de Hr. Ms. "Tjerk Hiddes". Het eerste schip dat onder deze naam bij de Koninklijke Marine operationeel zou worden ingezet. Tot en met de tewaterlating op 12 oktober 1939 lijkt alles nog volgens schema te verlopen, maar van de afbouw komt niets terecht omdat, na de capitulatie in mei 1940, het schip door eigen personeel van de RDM op de Nieuwe Waterweg tot zinken wordt gebracht.

Zoals u in de titel ziet vermeld is de zeevaarder Tjerk Hiddes niet echt oud geworden en reeds op 44-jarige leeftijd overleden ten gevolge van de gevechten tijdens de Tweedaagse Zeeslag (4 en 5 augustus 1666) tegen de Engelsen onder Johan Evertsen. Ondanks zijn zware verwondingen vocht hij toch door totdat zijn schip stuurloos westwaarts afdreef en vervolgens werd opgemerkt door Cornelis Tromp die op oostelijke koers lag. Deze zorgde er voor dat Tjerk Hiddes werd overgezet op een jacht dat hem naar Vlissingen voer alwaar hij op 6 augustus 1666 ten huize van de equipagemeester Abraham Bisschop bij aankomst is overleden.

Tjerk Hiddes is de tweede zoon van Hidde Sjoerds en Swab Tjeirckdochter, een molenaarsechtpaar dat in Sexbierum woont. Op 26-jarige leeftijd trouwt hij met Nannetje Atses (1628 - 1666) en zij vestigen zich aan de Voorstraat in Harlingen. Tjerk Hiddes zal niet veel thuis zijn geweest want hij werkt bij de koopvaart en hij weet zich op te werken tot schipper.

Hij komt ook in dienst van de Friese Admiraliteit (1596 - 1795) en neemt deel aan de Noordse Oorlog in 1658 tegen Zweden als kapitein van een troepentransportschip "de Judith", in de vloot van admiraal Jacob van Wassenaer Obdam. Zijn optreden leidt tot zijn benoeming door de Friese Admiraliteit tot buitengewoon kapitein, daar hij als koopvaarder actief blijft.

Niettemin wordt hij op 29 juni 1656 door de Friese Admiraliteit benoemd tot luitenant-admiraal als opvolger van Auke Andriesz Stellingwerf (1635 - 1665). Tjerk Hiddes wordt bij de Friese Admiraliteit belast met het management voor het opleiden en opwerken van de nieuwe oorlogsschepen en bemanningen.

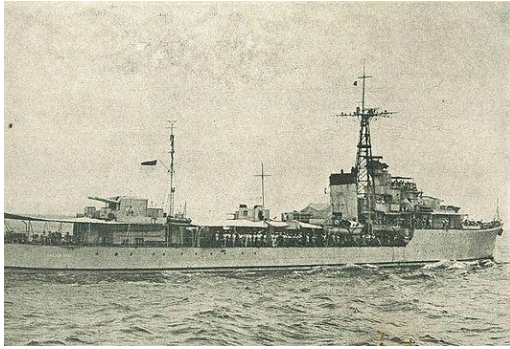
Tijdens de Vierdaagse Zeeslag, van 11 juni tot 14 juni 1666 vaart hij op zijn vlaggenschip de Groot Frisia, als tweede bevelhebber in het eskader van Cornelis Evertsen de Oude. Deze sneuvelt reeds op de eerste dag en Tjerk Hiddes neemt het commando over en weet zich op de laatste dag van de zeeslag als een waar bevelhebber te onderscheiden. De Tweedaagse Zeeslag enkele maanden later onder Johan Evertsen zal hem echter fataal worden. Tjerk Hiddes de Vries blijkt een vermogend man te zijn. Op woensdag 18 augustus 1666 wordt hij begraven in de Dom Almenium aan het Kerkepad in Harlingen. Vier dagen na zijn dood bevalt zijn vrouw Nannetje van een zoon, Tjerk Hiddes de Jongere.

Op 18 maart 1667 benoemt de Friese Admiraliteit baron Hans Willem van Aylva tot luitenant-admiraal en opvolger van Tjerk Hiddes de Vries.

Tijdens de Slag bij Camperduin wordt op 11 oktober 1797 het linieschip 'Admiraal Tjerk Hiddes de Vries', gebouwd in 1782, door de Britten buitgemaakt. Het schip is later herdoopt in 'de Vries'.

Van 1803 – 1814 heeft de Zeemacht de beschikking over de kanonneerschoener "Vice-admiraal Tjerk Hiddes de Vries".

Op 6 mei 1942 wordt de tweede torpedobootjager Hr. Ms. Tjerk Hiddes in dienst gesteld door Ltz 1 W.J. Kruys. Dit gebeurt echter in het Verenigd Koninkrijk alwaar het schip is gebouwd op de werf William Denny and Brothers te Dumbarton in eerste instantie onder de naam HMS Nonpareil, N-klasse, bouwnummer 1346. Het schip zal in Nederlands-Indië worden ingezet, maar tijdens de reis naar de Oost neemt het in september 1942 vanuit Kilidini, Kenia, deel aan een aantal gezamenlijke operaties met de Britse Eastern fleet tegen Vichy-Franse doelen. Vanaf 25 oktober 1942, na aankomst in Freemantle, Australië, wordt het schip, vergezeld door Hr. Ms. Van Galen en Hr. Ms. Jacob van Heemskerck, toegevoegd aan de US 7th Fleet. In december 1942 volbrengt het schip en de bemanning een uiterst precaire operatie bij het eiland Timor door het in evacueren van KNIL militairen en hun gezinnen en Portugese kolonisten na de Slag om Timor. Vanaf de jaarwisseling 1944/1945 wordt de Hr. Ms. Tjerk Hiddes in gezet voor konvooidiensten vanuit Engeland en gaat vanaf januari 1945 tot januari 1946 te Glasgow het dok in voor reparaties en modernisering bij Wilton Feijenoord te Schiedam. Bij de indienststelling bleek al snel dat stuurboord turbine hevig trilde en moest worden vervangen bij Werkspoor in Amsterdam. Uiteindelijk vertrok de Hr. Ms. Tjerk Hiddes op 2 juni 1947 naar Nederlands-Indië waar het schip op 17 juli 1947 aankwam te Tandjong Priok.

Na wederom een jaar onderhoud in Nederland werd de Hr. Ms. Tjerk Hiddes op 1 maart 1951 verkocht aan de Republiek Indonesië waar het schip onder de naam Gadjah Mada als vlaggenschip in gebruik werd genomen. In 1961 is het schip gesloopt.

In de zestiger jaren van de 20ste eeuw tekende zich voor de Koninklijke Marine de noodzaak af om een aantal verouderde schepen, waaronder de S-klasse torpedobootjagers en de "van Amstelklasse", uit dienst te stellen. Voor de vervanging werd op 15 januari 1963 een overeenkomst getekend met de NDSM en de KMS voor de bouw van vier fregatten die naar het ontwerp van de Engelse Leander-klasse op stapel werden gezet. De Nederlandse uitvoering zou op diverse punten afwijken van het originele ontwerp, kleiner en voorzien van een bredere brug en Nederlandse radarsystemen. In het kader van de modernisering van de vuurleidingsystemen werd een geïntegreerd semiautomatisch systeem ontwikkeld met de aanduiding SEWACO. Daarnaast zouden de schepen worden voorzien van een helikopter(dek) en luchtdoelraketten. Op 31 december 1963 werd de opdracht voor de bouw van vier fregatten uitgebreid tot zes. Een van deze fregatten werd vernoemd naar Admiraal Tjerk Hiddes (de Vries), met boegnummer F804. In 1986 is het schip uit dienst gesteld en verkocht aan Indonesië onder de nieuwe naam Ahmad Yani.

Hoewel er in 1977 reeds sprake was van vervanging van de kleine fregatten van de Roofdierklasse werd er pas in 1984 daadwerkelijk voor de vervanging van de Van Speijk-klasse fregatten gekozen, in combinatie met vervanging van de verouderde Roofdierklasse fregatten. Medio 1985 werd uiteindelijk het contract getekend voor de

bouw van vier M-fregatten met een optie van nog eens vier fregatten. In de periode van 1991 – 1994 zijn in totaal acht M-fregatten van de Karel Doormanklasse in dienst gesteld. Ook hier werd een van de schepen vernoemd naar Admiraal Tjerk Hiddes (de Vries) met boegnummer F830. Het schip is actief geweest in de Atlantische Oceaan, de Caraïbische Zee en rond het Arabisch Schiereiland. Het nam deel aan de operatie Enduring Freedom, in de Perzische Golf (2005) onder andere ter bescherming van het Amerikaanse vliegkampschip, de USS Harry S. Truman, en Active Endeavour. In 2006 werd het schip verkocht aan Chili; van de acht M-fregatten zijn er momenteel nog twee in dienst van de Koninklijke Marine.

Bronnen: Diverse sites op internet